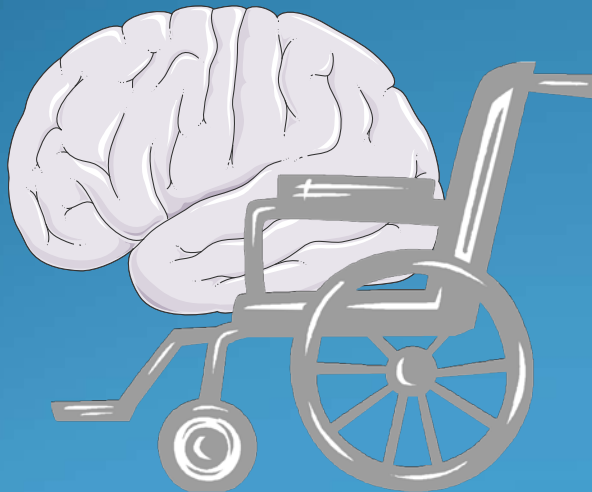

Vad är Alzheimers sjukdom?

Föreläsning för anhöriga

Björn Strindberg Lennhed
MD, MSc
Specialistläkare i Geriatrik, Silvialäkare

Dagens föreläsning

- Kort om hjärnan
- Vad är Alzheimers sjukdom?
- Läkemedelsbehandling av Alzheimers sjukdom
- Kan jag skydda mig?

Hjärnan är komplicerad och skör:

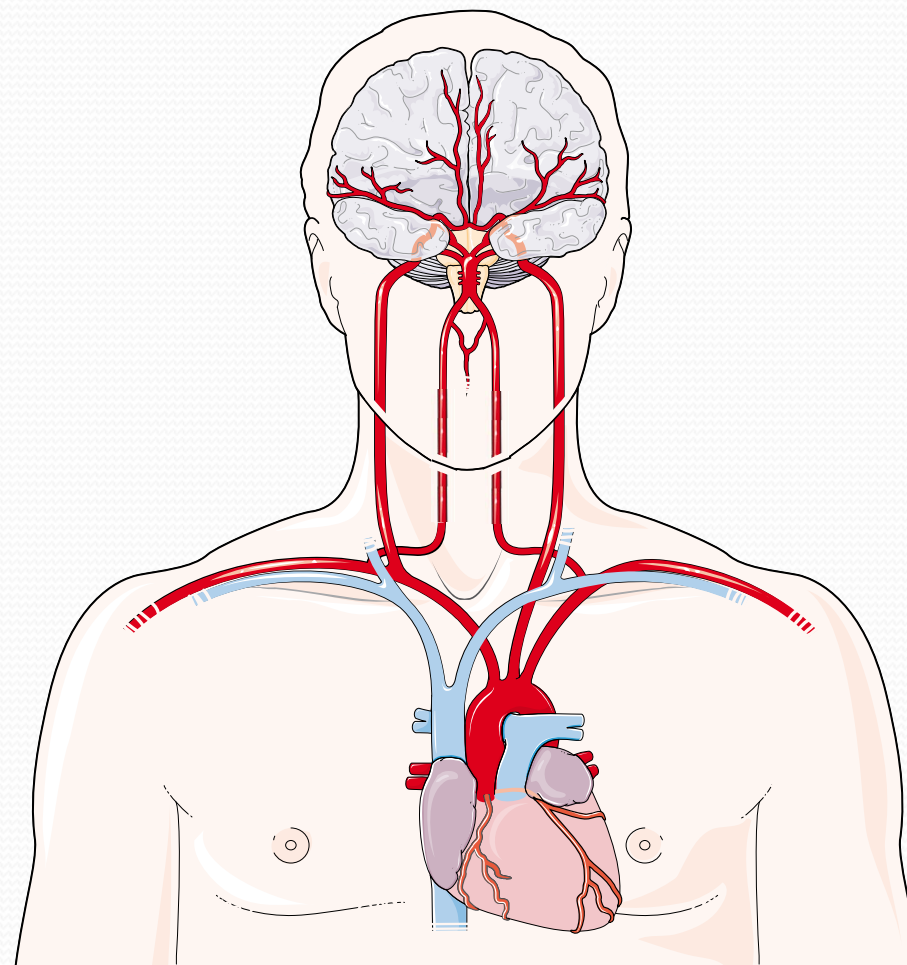
- Människan har ungefär 86 miljarder hjärnceller
- Vikten motsvarar ca 2% av kroppsvikten
- Konsumerar 25% av kroppens energibehov
- Konsumerar 20% av kroppens syrebehov

Hjärnskador och hjärnsjukdomar kan orsaka demens

Demens är ett samlingsnamn för mängder av sjukdomstillstånd som ger märkbara och bestående skador på hjärnan.

Jämför till exempel med begreppet "cancer" som inte heller är *en* enda sjukdom.

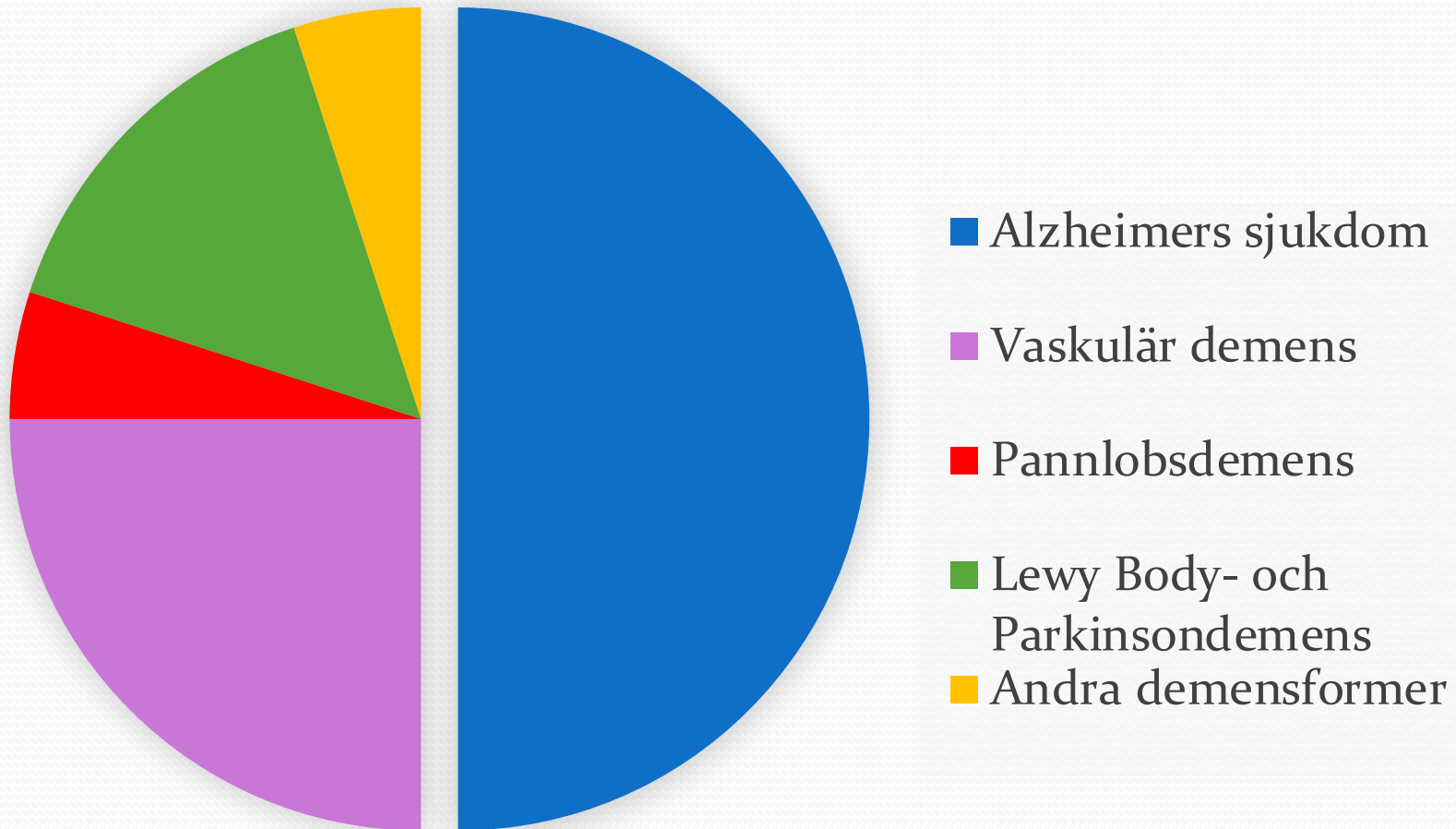

Demenssjukdomar är kroniska hjärnsjukdomar, ännu utan bot

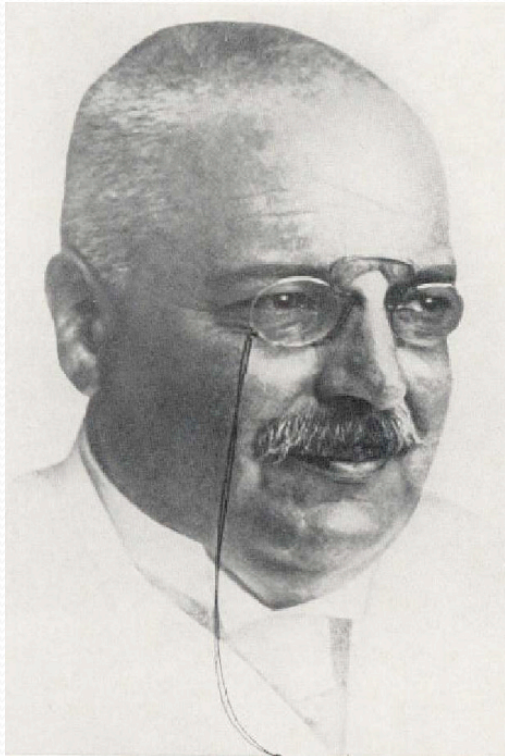

- Nedsättning av minst två intellektuella funktioner:
 - minne, språk, lokalsinne, omdöme, tidsuppfattning, problemlösning, osv
- Bestående
- Så omfattande att det påverkar vardagen
- Ingen annan uppenbar förklaring till besvären

Demens har olika orsaker

Vad är Alzheimers sjukdom?

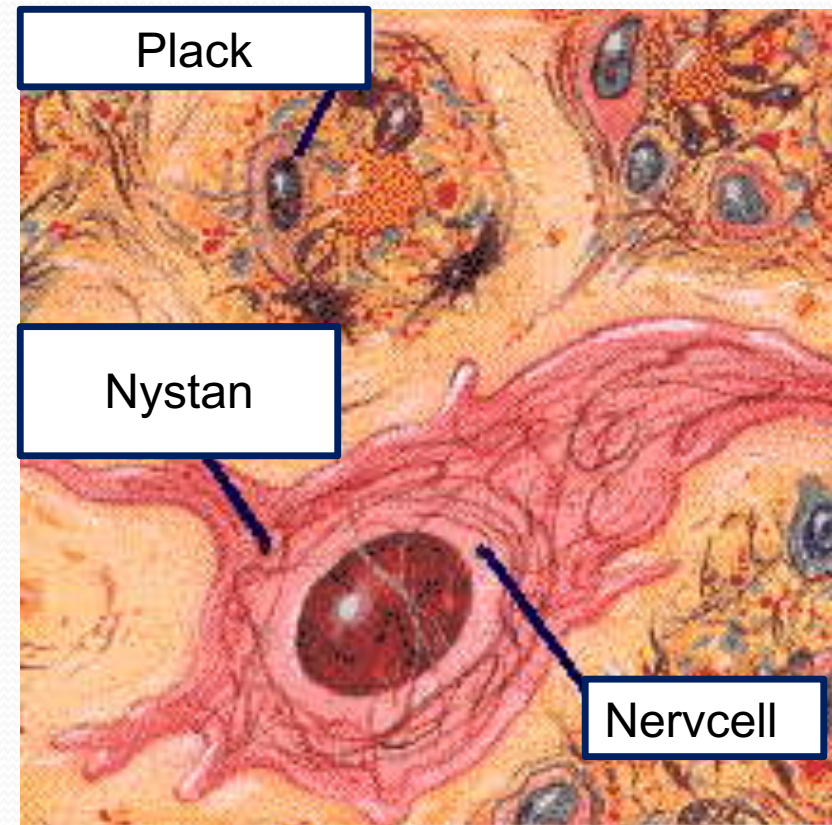

Dr Alois Alzheimer, 1864 - 1915

- Alzheimers sjukdom är en sjukdom som skadar hjärnceller
- Den vanligaste bakomliggande orsaken till att en person har ett demenstillstånd
- Den enda demenssjukdomen som vi har symptomlindrande läkemedel för

Alzheimers sjukdom i mikroskopet

- Utanför cellerna ses ”smuts”, s.k. *plack*
- Inne i hjärncellerna ses hopklumpade proteiner, s.k. *nystan*
- Hjärnceller dör, vilket gör att hjärnan som helhet minskar i storlek

Alzheimers sjukdom: tidiga tecken

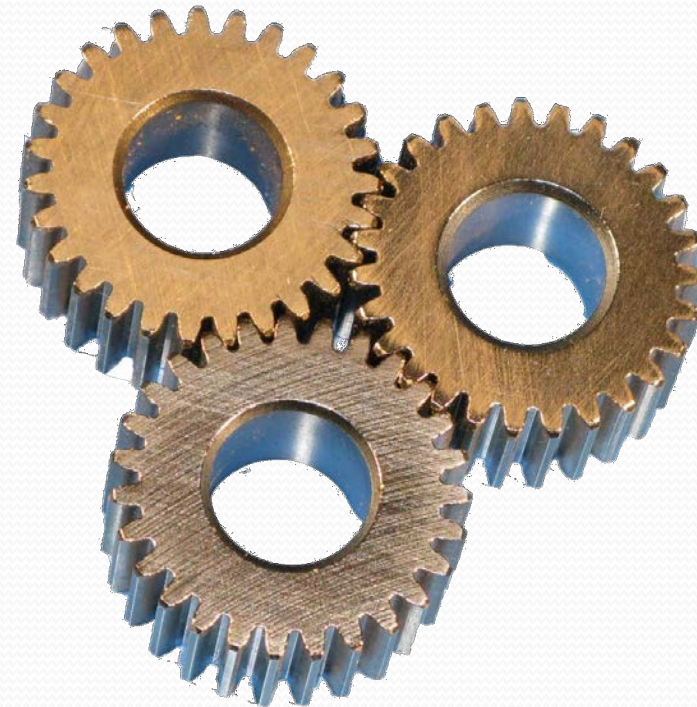

- Nedsatt närminnesfunktion!
 - Minnet av vad jag själv gjorde och upplevde nyss
- Långsam och smygande debut
 - Man märker inte av besvären så tydligt i början
- Närminnet innehåller vårt "här" och "nu"
 - Minnesnedsättningen medför lätt stresskänsla, trötthet
- Bibehållen självinsikt: något är "fel"
 - Kan ge oro och ångest

Vad menar vi med att "minnas" något?

Egentliga minnesfunktioner

- Samla in
- Uppmärksamma
- Förstå
- Lagra
- Bibehålla
- Plocka fram
- Använda

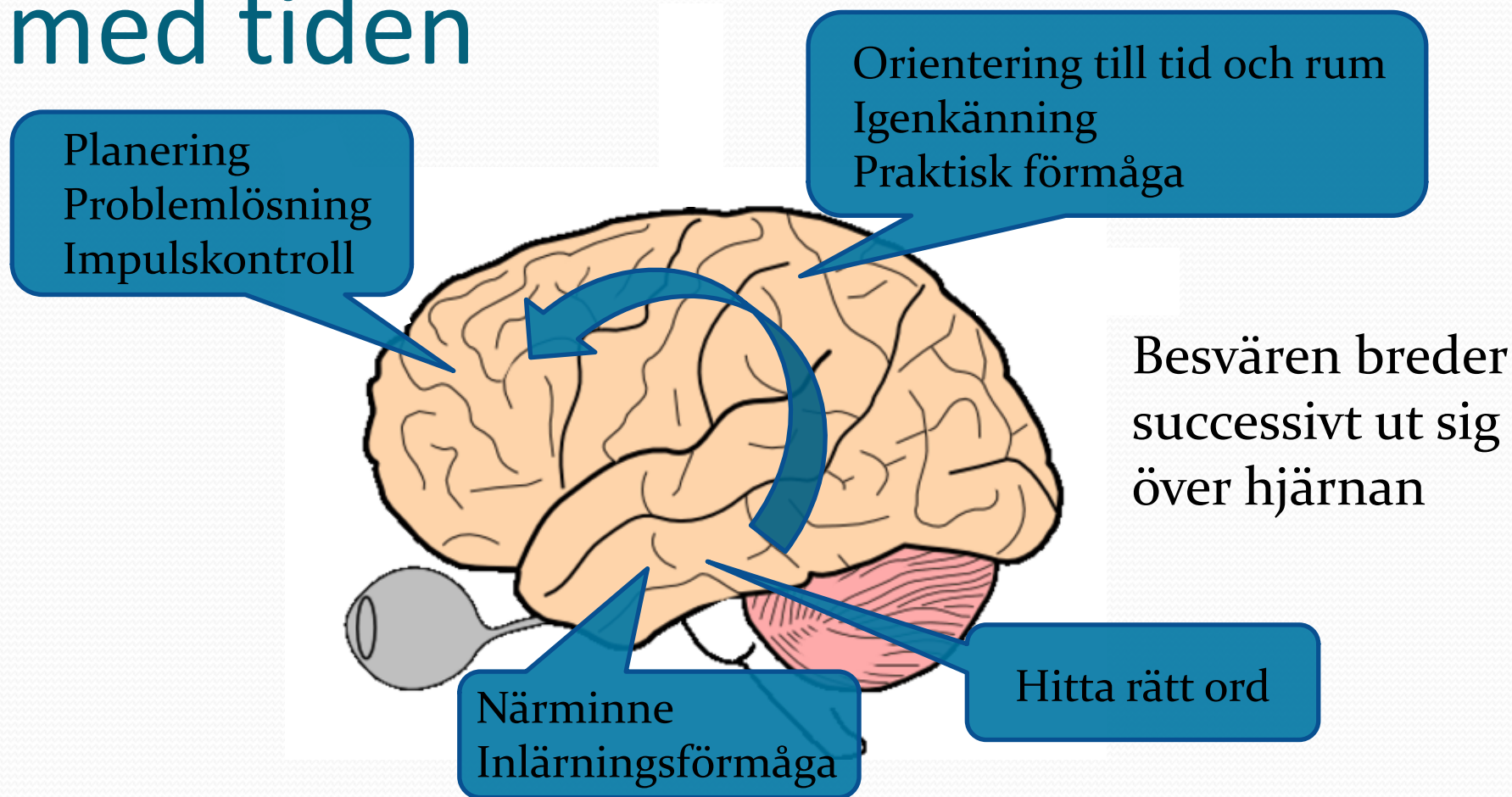

Välbevarade funktioner vid tidig Alzheimer:

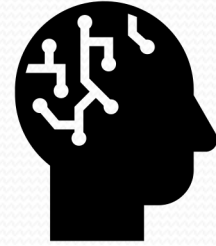
- Självinsikt och omdöme
- Personlighet och empati
- Social kontaktförmåga
- Uppfattningsförmåga

När Alzheimersjukdomen förvärras med tiden

Faser i demenssjukdomen: Alzheimers sjukdom

- Lindrig demens
 - Man klarar så gott som allt själv, men minnet ställer till besvär
- Medelsvår demens
 - Komplicerade aktiviteter blir svåra, särskilt om nya moment ingår (ny diskmaskin, osv)
 - Hjälptbehov i hemmet med att laga mat, hålla rent, handla
- Svår demens
 - Stort hjälptbehov, ofta behövs personal dygnet runt

Vilka läkemedel finns?

- Basbehandlingen utgörs av ett läkemedel från en grupp med namnet *acetylkolinesteras-hämmare*
 - Donepezil (tas alltid till kvällen!)
 - Galantamin
 - Rivastigmin (brukar ges som plåster!)
- Läkemedlet memantin kan användas som tillägg eller som enda behandling om inte ovanstående passar
 - Mildare effekt och mildare biverkningar

Vad kan man förvänta sig av läkemedelsbehandling vid Alzheimers sjukdom?

- Det är *små* effekter!
 - Påverkar inte sjukdomen
 - Lindrar symptomen något genom att "stötta" hjärnans tankar
- Men effekterna är positiva!
 - Man klarar sig själv eller med mindre hjälp under längre tid
 - Man lever kortare om man undanhålls behandling
 - Besvärliga symptom som oro, ångest, hallucinationer och liknande kan lindras

Andra besvär och behandlingar

- Oro och ångest
 - Omvårdnadsåtgärder som ger trygghet
 - Läkemedelsbehandling kan behövas
- Sömnsvårigheter
 - Omvårdnadsåtgärder som ger ro och god dygnsrytm
 - Läkemedelsbehandling kan behövas
- Andra kroppsliga eller psykiska besvär
 - Ska utredas och behandlas som vanligt, med hänsyn tagen till personens livskvalitet och behov

Går Alzheimers sjukdom i arv?

- Alzheimers sjukdom har en tydlig koppling till genetik
- Vi känner till flera ”riskgener”, men det är viktigt att känna till att inte alla som bär på riskgener utvecklar sjukdomen
- När vi ställer diagnosen Alzheimers sjukdom ser vi släktskap i bara ett fall på fem.

Kan jag skydda mig?

- Livsstilsfaktorer har stor betydelse:
 - Hjärngympa
 - Kroppsgympa
 - Sociala kontakter
 - Koll på allmänhälsan!
- Svensk forskning ligger långt framme!

Tack för uppmärksamheten!

En avslutande bild från min senaste hobby: surdegsbröd!